

wō te zet^{NR} 47

Magazyn Ośrodków Terapii Zajęciowej

GRUDZIEŃ 2015

Archiwalne numery „**WóTeZetu**”
do pobrania na naszej stronie
internetowej www.wotezet.pl

REKLAMA

Niewidzialni.eu

Ogólnopolski Portal Informacyjny
nie tylko dla osób z niepełnosprawnością

Aktualności / Nauka i Medycyna / Praca
Edukacja / Rehabilitacja / Sport ON
Transport bez barier

Niewidzialni FM

Na *dzień dobry*, gdy się zbudzisz
i na *dobranoc* zanim zaśniesz

Grupa **Niewidzialni**
Od 5 lat tworzymy świat bez barier

Drodzy!

Nowy rok już za momencik. Dla wielu z Was to także następne 12 miesięcy pracy w warsztatach terapii zajęciowej, środowiskowych domach samopomocy, być może jeszcze innych placówkach, ośrodkach, przy projektach prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Przełom roku to także czas refleksji, zastanowienia. Ilu z Was (zwracam się tu do pracowników, ale także do zarządów, prezesów, prezesek, dyrektorów, itp.) zadaje sobie pytanie: co dalej...?!

Pytanie dość naturalne, zapewne pojawia się w głowie większości osób, bez względu na miejsce pracy – choć zdaję sobie sprawę, że coraz częściej zadają je sobie pracownicy szeroko rozumianych ośrodków terapii zajęciowej. Płace od lat stoją w miejscu, warunki pracy nie są łatwiejsze niż 10, 15 lat temu.

Czasami słysząc głosy mówiące o pojawieniu się nowych inicjatyw, mających doprowadzić do stworzenia reprezentacji pracowników terapii zajęciowej, działającej na rzecz polepszenia ich sytuacji zawodowej. Trywiałne jest przypominanie, że im lepsza będzie sytuacja zawodowa, socjalna pracowników WTZ, ŚDS, itp., tym korzystniej wpłynie to na jakość oferowanego w placówkach wsparcia dla uczestników z niepełnosprawnościami.

W tym numerze „WóTeZetu” rozmawiamy z przedstawicielami Komisji Pracowników Organizacji Pozarządowych, działającej przy jednym z ogólnopolskich związków zawodowych w naszym kraju. Trzymamy kciuki za powodzenie ich działań.

Życzymy Wam samych dobrych wiadomości w 2016 roku. Głowy do góry!

MARCIN HALICKI
REDAKTOR NACZELNY

WYDAWCA **Stowarzyszenie Przyjaciół Niewidomych i Słabowidzących**

REDAKCJA **Marcin Halicki**, redaktor naczelny, **Bartosz Szpurek**, zastępca redaktora naczelnego, **Zbigniew Strugała**, korespondent

SKŁAD I PROJEKT **Joanna Kaźmierczak i Mirosław Śmieński, Kolektyw „Mili Ludzie”**

DRUK **Poligrafia KS**, poligrafiaks@interia.pl, Nakład 2400 egz.

KONTAKT **„WóTeZet” Magazyn Ośrodków Terapii Zajęciowej**

ul. Ognik 20B, 60-386 Poznań, tel./fax: 61 868 84 00, e-mail: redakcja@wotezet.pl

www.wotezet.pl

NA OKŁADCE **Piotr Burkowski, Przyjaźń niejedno ma imię**,
WTZ przy Stowarzyszeniu „TRATWA” w Sandomierzu

Projekt „WóTeZet-Ogólnopolski Magazyn Ośrodków Terapii Zajęciowej”
jest współfinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

strona 5

Mediolan na wybiegu Muzeum Śląskiego w Katowicach

strona 8

Drużyna z WTZ Czeszewo trzecia w turnieju piłki nożnej!

strona 10

2015 – jaki był?

strona 12

Otwierają kulturę

strona 14

Uczą się razem żyć już od 5 lat!

strona 18

V Wielkopolskie Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej

strona 20

Solidarność receptą na zmiany na lepsze

strona 22

Krok od Nowego Roku

strona 23

Nasza galeria

Mediolan na wybiegu **Muzem Śląskiego w Katowicach**

fot. Maciąg Grzegorz Photography

Integracyjny pokaz mody „Razem przez sztukę” był pierwszym na tak dużą skalę organizowanym wydarzeniem, zarówno pod względem integracyjnym, jak i artystycznym. Impreza odbyła się 9 listopada 2015 roku w samym sercu artystycznego i kulturalnego życia województwa śląskiego – w Muzeum Śląskim w Katowicach.

fot. Agata Kwiecień Studio

Organizatorami wydarzenia był Zespół Szkół Specjalnych nr 5 w Dąbrowie Górniczej we współpracy z Muzeum Śląskim w Katowicach oraz Dąbrowskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Otwarte Serca”.

II edycja Integracyjnego Pokazu Mody Razem przez Sztukę odbyła się w siedzibie współorganizatora imprezy w Muzeum Śląskim w Katowicach.

Podczas pokazu wystąpiło 64 modeli z 14 zaproszonych Szkół Przysposabiających do Pracy oraz Zawodowych Szkół Specjalnych. Pokaz poprowadzili: Ewa Witczak oraz Marcin Wiśniowski. Modele i modelki prezentowali/ły swoje kreacje przed licznie zgromadzoną w sali Muzeum publicznością. Pokaz uzupełniły wizualizacje stworzone specjalnie na potrzeby pokazu przez Wojciecha Łuczyńskiego: wyświetlane na całej długości wybiegu, tworzyły całościowy obraz artystyczny, z oprawą muzyczną, która została tworzona na żywo przez Przemysława Nowaka z wykorzystaniem popularnych gatunków muzycznych : IDM, Jazzu, Elektro.

Każda ze szkół zaproszonych do projektu stworzyła od 3 do 7 sylwetek modowych, poprzez współpracę nauczycieli i uczniów oraz profesjonalnych krawców, którzy brali udział w projekcie, m.in.: Salon Poszetka z Katowic, Salon Aleksandra z Sosnowca oraz wolontariusze i nauczyciele ze szkół zaproszonych do projektu.

Uczniowie zdobili, przerabiali i dobierali elementy stroju na miarę swoich możliwości jak również szyli i przyszywali drobne lub duże elementy. Każda stylizacja była inspirowana wybranym przez ucznia lub nauczyciela dziełem sztuki malarstwa, rzeźby, architektury. Uczniowie samodzielnie (lub z pomocą) tworzyli dodatki biżuteryjne i akcesoria galanteryjne. Za inspiracje posłużyły im takie dzieła, jak np.: Autoportret Fredy Kahlo, Portret Józefa Ciechońskiego, Dziewczyna z perłą Johannes Vermera, Portret siedzącej kobiety Madeleine Lemaire, Pocałunek, Dana, Gustawa Klimta, Gwieździsta Noc Vincenta Van Gogha, „Krzyk” Edvarda Mucha, Kwadraty, Twarz kobiety Kazimierza Malewicza, Iguana Alexandra Kalde, Mozaika Antoni Gaudi, Spodek w Katowicach, Japoński Mostek Claude Moneta, Żółty Kapelusz Dudy Gracza, Leonid Afremov Farewel to Anger, Para młodych Marc Chagalla.

DOSTĘPNA KULTURA

Organizatorzy: **Marta Zyśko, Ewa Witczak, Mariola Orłowska (zastępca),
Muzeum Śląskie W Katowicach / Koordynator Projektu: Beata Grochowska /
Zespół: Monika Iwanowska, Agata Stronciwilk, Adam Pisarek /
Oprawa graficzna: Wojciech Bednarski, Krzysztofa Frankowska-Piechowicz**

fot. Agata Kwiecień Studio

fot. Marcin Wiśniowski

Końcowe stylizacje tworzyli na miejscu fryzjerzy, wizażyści oraz styliści zaproszeni do projektu: Szabelka Cut Team, Tomasz Szabelka, Anna Szykut, Joanna Domagała, Ewelina Wyciślik, Justyna Barańska, Artur Bering, Paweł Wolski, Urszula Mitka, Teresa Malcharek, Iwona Ogórek, Ewelina Bubieli, Justyna Przysanek, Dorota Kosz, Marta Dobrzańska, Lucjan Szabel, Beata Bromboszcz, Ireneusz Harbuz, Sylwia Shifman, Agnieszka Badura, Beata Bojda Kamila Sowa, Natalia Choros, Katarzyna Sebastian, Celina Fabisz, Nikola Kania, Ada Prochaska, Paulina Skowronek, Katarzyna Rudy, Barbara Sobas, Karolina Róg, Weronika Kruszyńska, Irena Skalik, Marzena Machoś.

Projekt warsztatowy realizowany był przez nauczycieli z Zespołu Szkół Specjalnych nr 5 im Jana Pawła II w Dąbrowie Górniczej, gdzie poprowadzone zostały warsztaty z ceramiki, tkactwa, dekoratorstwa i linorytu.

W ramach projektu odbyły się również warsztaty z kostiumografii w siedzibie Muzeum Śląskiego w Katowicach gdzie uczestnicy projektu mieli możliwość tworzenia kostiumu teatralnego. Warsztaty zostały poprowadzone przez Monikę Iwanowską i Agatę Stronciwilk.

Pertą wydarzenia był koncert grupy „Na Górze”.

Zespół zagrał w pełnym składzie: Wojciech Retz – gitara akustyczna, Adam Kwiatkowski – śpiew, Krzysztof Nowicki – klawisze, Robert Wasiak – perkusja i Jacek Wiczyński – bas. Występ zwieńczył całe przedsięwzięcie, a przez swoją twórczość i ekspresję sceniczną ukazał, że można obcować ze sztuką na różnych poziomach jej odbioru, że wszystko w sztuce jest możliwe, że można tworzyć muzykę pomimo swoich ograniczeń zarówno fizycznych jak i intelektualnych.

Po pokazie odbyła się sesja fotograficzna. Już niedługo, bo w styczniu i lutym 2016 roku, swoją premierę będzie miała wystawa zdjęć wykonanych przez profesjonalnych artystów – Sebastiana Sz wajczaka oraz Dominiki Cudy.

MARTA ZYŚKO

www.wotezet.pl

Drużyna z WTZ Czeszewo

**trzecia w turnieju
piłki nożnej!**

fol. archiwum WTZ w Czeszewie

**Drużyna Warsztatu Terapii Zajęciowej
w Czeszewie wzięła udział w XIII Turnieju
Halowej Piłki Nożnej o Puchą Burmistrza
Pyzdr dla osób z niepełnosprawnościami
zorganizowany przez Warsztat Terapii
Zajęciowej w Rudzie Komorskiej.**

fot. archiwum WTZ w Czeszewie

Nasz team piłkarski na zawody pojechał w składzie: Agnieszka Matecka, Beata Sosnowska, Sławek Nowak, Łukasz Norkiewicz, Krzysztof Piłat, Karol Charzewski, Michał Pawlak i Roman Stoppa. Trenerem drużyny była pani Asia, nasza rehabilitantka, pod okiem której zawodnicy pilnie trenowali, by jak najlepiej wypaść na zawodach.

W turnieju brały udział głównie drużyny z powiatu wrzesińskiego, choć nie tylko. Rywalizacja była bardzo wyrównana, zawodnicy walczyli dzielnie. Pierwsze spotkanie rozegraliśmy z reprezentacją Środowiskowego Domu Samopomocy z Pietrzykowa – wygraliśmy go 3:0.

Drugi pojedynek odbył się z ekipą WTZ Gniezno. Po ciężkiej walce i dzięki dobrej postawie całej drużyny i naszej bramkarki Agnieszki, wygraliśmy 2:0! Kolejny mecz, to starcie z gospodarzami turnieju. W dotychczasowych bojach, ani razu nie udało się naszej drużynie wygrać z zawodnikami z Rudy Komorskiej. Podobnie było i tym razem - po ciężkim boju nasza drużyna przegrała różnicą tylko jednej bramki – 1:2.

Pisze to z bólem, ale kolejny mecz także nie wypadł najlepiej – piłkarze ŚDS Gozdowo zwyciężyli 2:0. Jednak przegrana nasz nie złamała, a wręcz przeciwnie: zmotywowała do dalszej walki!

Ostatni mecz rozegraliśmy z przedstawicielami WTZ z Wrześni. Po wielkiej mobilizacji całej drużyny i ogromnym dopingu ze strony trenerki, nasza drużyna wygrała 3:0! Juhu! Piękna gra, walka do końca z obu stron, zdecydowanie był to najlepszy mecz rozegrany podczas całego turnieju. A nasza drużyna odniosła wielki sukces – zajęła trzecie miejsce w całym zawodach!

Moja koleżanka Agnieszka Matecka została uznana za najlepszą bramkarkę turnieju! Szczere gratulacje, Agnieszko!

ZBIGNIEW STRUGAŁA

UCZESTNIK WTZ CZESZEWO

(przy współpracy z zawodnikami z drużyny)

2015 – *jaki był?*

Co roku w grudniu podsumowujemy najważniejsze wydarzenia, które wpłynęły na poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami. Przypominamy, co udało się zrealizować, zmienić na lepsze, ale zabieramy też głos w sprawach, które nadal nie zostały załatwione.

- **Na terenie Ośrodka Dla Dzieci i Młodzieży Ślabowidzącej i Niewidomych w Bydgoszczy powstała ścieżka dydaktyczno-ekologiczna.** Ścieżka została usytuowana przy skwerze Leszka Białego. Osoby niewidome i ślabowidzące mogą poznać rośliny przez dotyk.
- **Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego przygotowała raport na temat dostępności wyborów w gminach.** Wyniki przeprowadzonego badania pokazały, że zdecydowana większość objętych nim gmin podjęła kroki mające na celu dostosowanie wyborów samorządowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie wytycznymi. Zastosowane rozwiązania nie zawsze były jednak kompleksowe czy umożliwiające udział w wyborach bez przeszkód. Ważnym wnioskiem z przeprowadzonych analiz jest także to, że osoby z niepełnosprawnościami nie we wszystkich badanych gminach korzystały z zapewnionych im udogodnień.
- **Stowarzyszenie Sportowo-Rehabilitacyjne „Start” Poznań, w ramach projektu „Weź oddech” uruchomiło infolinię dla osób niepełnosprawnych.** Pod nr tel. 500 322 632 można skontaktować się z prawnikiem i psychologiem. Specjaliści służą pomocą w rozwiązywaniu problemów z jakimi na co dzień zmagają się osoby niepełnosprawne.
- **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Cieszynie otrzymało grant w wysokości 10 tys. dolarów na dalszą realizację projektu ogrodu sensorycznego.** Ogród sensoryczny będzie dla osób niepełnosprawnych z jednej strony miejscem relaksacji, odpoczynku, a z drugiej strony miejscem doświadczania świata przyrody, motywującym do aktywności ruchowej, pracy, podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Przebywanie w otoczeniu roślin i praca w ogrodzie korzystnie wpłyną nie tylko na zdrowie fizyczne osoby niepełnosprawnej, lecz również na jej rozwój psychiczny i emocjonalny, a tym samym poprawią jakość jej życia.
- **Podczas II Ogólnopolskiego Dnia Różnorodności w Warszawie, Teresa Hernik Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych podpisała Kartę Różnorodności.** PFRON został pierwszą państwową instytucją w Polsce będącą sygnatariuszem Karty Różnorodności.

Karta Różnorodności to międzynarodowa inicjatywa, realizowana w takich krajach Unii Europejskiej jak: Polska, Francja, Hiszpania, Włochy, Austria, Niemcy, Szwecja, Belgia, Irlandia, Finlandia, Estonia, Luksemburg, Dania oraz Czechy; promowana przez Komisję Europejską. Karta jest pisemną deklaracją, podpisywaną przez organizacje, firmy i instytucje, które zobowiązują się do wprowadzenia zakazu dyskryminacji w miejscu pracy i podejmowania działań na rzecz tworzenia i promocji różnorodności oraz wyrażają gotowość do zaangażowania wszystkich osób zatrudnionych oraz partnerów biznesowych i społecznych w te działania. Organizacje decydujące się na implementację tego narzędzia, działają na rzecz spójności i równości społecznej.

Jest coraz lepiej, ale nie spoczywajmy na laurach.

Jest jeszcze nadal wiele do zrobienia.

- **Muzeum Regionalne w Stalowej Woli stworzyło mobilną aplikację zawierającą informacje na temat udogodnień dla osób niepełnosprawnych, niewidomych i niesłyszących w polskich i ukraińskich muzeach.** Aplikacja Muzea bez Barrier została napisana w języku polskim. Można ją bezpłatnie pobrać z internetu wpisując jej nazwę (Muzea bez barier) w telefonie w Google Play lub podając link: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.moiseum.muzeabezbarier>.
- **W Gdyni uruchomiono kolejkę na Kamienną Górę.** Teraz, pokonanie dystansu 96 metrów na wysokość 40 metrów, zajmuje około 2 minut. Kolejka jest zarówno atrakcją turystyczną, jak i dobrym rozwiązaniem dla osób poruszających się na wózku, matek z dziećmi, a także osób starszych, dla których pokonywanie schodów Kamiennej Góry, jest nie lada wyzwaniem.
- **W Bemowskim Centrum Kultury odbyła się Gala Finałowa III Wyborów Miss Polski na Wózku.** Konkurs zorganizowany przez Fundację Jedyna Taka – wygrała Katarzyna Kozioł.
- **W Galerii Malarstwa Polskiego Muzeum Śląskiego powstała ścieżka zwiedzania dla osób niewidomych i słabowidzących.** Ścieżka pozwala poznać sztuki wizualne, szczególnie malarstwo, a także samą instytucję muzeum.
- **Ruszył pierwszy na świecie portal filmowy dla niewidomych i niesłyszących.** Kultowe produkcje filmowe można oglądać na stronie internetowej www.adapter.org. ADAPTER – to autorski projekt Fundacji KATARYNKA.
- **W Muzeum Śląskim w Katowicach odbył się Integracyjny Pokaz Mody „Razem Przez Sztukę”.** Najnowsze trendy w modzie męskiej i damskiej zaprezentowali wyjątkowi modele – osoby niepełnosprawne. W pokazie wzięło udział 64 uczniów z 14 placówek kształcenia specjalnego w województwie śląskim. Inspiracją tegorocznych stylizacji były sławne dzieła sztuki z zakresu malarstwa i architektury.
- **Na terenie Ośrodka Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka Niewidomego w Gdańsku-Sobieszewie powstał ogród dla osób niedowidzących i niewidomych.** Podopieczni placówki mają teraz bezpośredni kontakt ze światem roślin, mogą rozbudzać swoją ciekawość i zainteresowanie przyrodą, swobodnie dotykać i wąchać rośliny, poznawać ich budowę i różnorodność gatunkową, a przy tym mają zapewnioną możliwość odpoczynku.

Jest coraz lepiej, ale nie spoczywajmy na laurach. Jest jeszcze nadal wiele do zrobienia.

Po pierwsze; instytucje państwowe i przedsiębiorcy nie podjęli właściwego dialogu na temat wypracowania skutecznego mechanizmu, modelu zatrudniania niepełnosprawnych. Po drugie; w Polsce sukcesywnie rośnie liczba pracodawców zatrudniających a następnie zwalnających osoby z niepełnosprawnościami w celu wyłudzenia różnych dofinansowań.

Dlatego pracujemy nad nowymi, efektywnymi rozwiązaniami, walczymy z uprzedzeniami i nieuczciwymi praktykami, ale szukajmy też w ludziach tego, co piękne i dobre.

Budujmy razem świat bez barier!

BARTOSZ SZPUREK

www.wotzet.pl

Otwierają kulturę

Zachęcamy do zapoznania się z działalnością organizacji pozarządowej, wspierającej działania na rzecz włączenia osób z dysfunkcjami w dostępie do szeroko rozumianej kultury.

fot. archiwum Fundacji

Marta Żaczkiewicz (z lewej)
oraz Marta Piątkowska

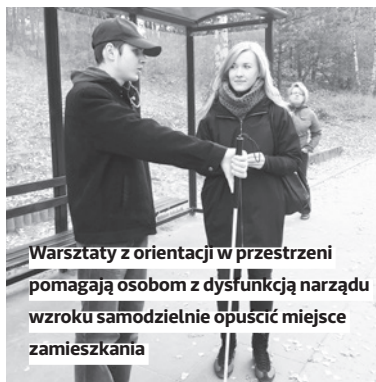

Tomasz Michniewicz

fot. archiwum Fundacji

Warsztaty z orientacji w przestrzeni pomagają osobom z dysfunkcją narządu wzroku samodzielnie opuścić miejsce zamieszkania

marta@otwieramykulture.org

www.otwieramykulture.org

Fundacja Otwieramy Kulturę (OK) to organizacja pozarządowa, działająca na rzecz osób niewidomych, słabowidzących oraz niesłyszących.

Współzałożyciele, Marta Żaczkiewicz i Tomasz Michniewicz, zapraszają do współpracy wszystkich, którym udostępnianie zasobów kultury na potrzeby osób z ww. dysfunkcjami nie jest obojętne.

Nasze działania polegają w głównej mierze na propagowaniu audiodeskrypcji, napisów dla niesłyszących oraz języka migowego.

Działamy w Polsce i za granicą. W zeszłym roku wraz z Fundacją HumanDoc prowadziliśmy warsztaty z audiodeskrypcji dla osób z sektora kultury w Mińsku na Białorusi. Opracowane przez kursantów skrypty zostały nagrane, a płyty DVD przekazane do różnych ośrodków i szkół dla osób niewidomych.

W roku 2015 wielokrotnie dostosowywaliśmy filmy i spektakle dla Centrum Kultury Wrocław – Zachód w ramach realizowanego przez centrum projektu „Wykluczeni z Kultury” a także dla Wielkopolskiego Forum Organizacji Osób z Niepełnosprawnościami w Poznaniu w ramach projektu „Zobaczyć i usłyszeć”, dzięki czemu od września do grudnia w Kinie Muza zostało pokazanych łącznie sześć filmów z audiodeskrypcją oraz tłumaczeniem na język migowy, zamiennie z napisami dla niesłyszących.

Współpracujemy również z producentami seriali telewizyjnych oraz dystrybutorami.

Mamy to szczęście, że często spotykamy otwartych na nowe wyzwania społeczników z pasją; ludzi chętnych do działania, dzięki którym osoby z uszkodzonym wzrokiem i słuchem mają możliwość korzystania z coraz większej ilości zasobów kultury i sztuki.

Od stycznia 2016 zamierzamy poszerzyć zakres naszych działań o orientację przestrzenną.

Zdarza się, że osoby z dysfunkcją wzroku nie wychodzą z domu. Nie wyobrażają sobie samodzielnego pójścia do sklepu, lekarza, placówki kulturalnej, a dobra orientacja w przestrzeni i znajomość prawidłowych technik poruszania się z białą laską dodają pewności siebie i otwierają przed niewidomym nowe możliwości. Przede wszystkim zachęcają do wyjścia z domu, a przecież każdy człowiek jest ciekawy świata.

Inspiracją do podjęcia nauki w tym zakresie był dla mnie w dużej mierze film „Imagine” Andrzeja Jakimowskiego, ale nie tylko. Już od dawna nosiłam się z zamiarem pogłębienia wiedzy dotyczącej metod bezpiecznego poruszania się osób z uszkodzonym wzrokiem i udało mi się zrealizować ten plan właśnie w tym roku. Szkolenie, trwające 299 godzin odbyłam w Polskim Związku Niewidomych w Warszawie i od zeszłego tygodnia jestem certyfikowanym instruktorem orientacji przestrzennej.

W Fundacji OK skupiamy się na osobach, które z jakichś przyczyn nie są w stanie wykorzystywać wszystkich zmysłów. Jeśli udaje się w jakikolwiek sposób zwizualizować pewną brakującą sferę lub wykreować swego rodzaju alternatywę dla zmysłu wzroku bądź słuchu – wtedy nasz cel zostaje osiągnięty.

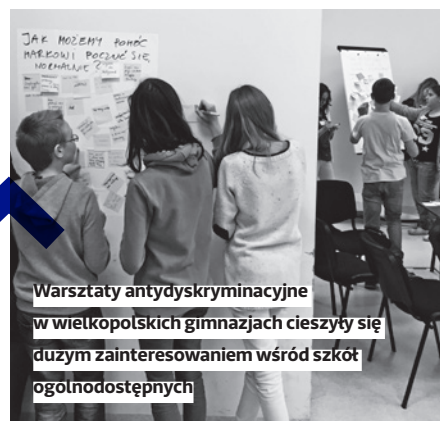
MARTA ŻACZKIEWICZ

PREZESKA FUNDACJI OK

www.wotezet.pl

Uczą się razem żyć **już od 5 lat!**

fot. archiwum WIFOON

Warsztaty antydyskryminacyjne
w wielkopolskich gimnazjach cieszyły się
dużym zainteresowaniem wśród szkół
ogólnodostępnych

Właśnie mija 5 lat od czasu rozpoczęcia kampanii społecznej „Uczmy się razem żyć!”, której celem jest zmiana niekorzystnych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami w naszym społeczeństwie.

autor: Andrzej Rysuje

Więcej o projekcie na stronie www.dzieciakizpodworka.pl

oraz na fb: www.facebook.com/dzieciakizpodworka

autorka: Marta Frej

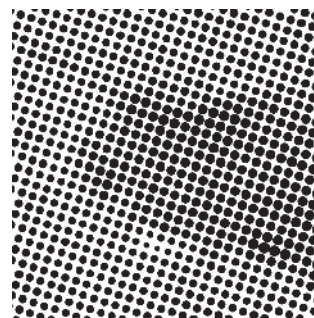
Program jest kompleksowym działaniem, który ma za zadanie popularyzować ideę edukacji włączającej oraz doprowadzić do zmiany negatywnych postaw dotyczących osób z niepełnosprawnościami w naszym społeczeństwie. W pierwszych latach prowadzenia projektu specjaliści WIFOON realizowali cykl warsztatów dla dzieci z klas III szkół podstawowych, a także przeprowadzenie kampanii informacyjnej w mediach na terenie województwa wielkopolskiego. Od 2010 roku działania prowadzone przez Wielkopolskie Forum Organizacji Osób z Niepełnosprawnościami ewoluowały i obejmowały nowe grupy wiekowe – od przedszkolaków do gimnazjalistów. I to właśnie w 2015 roku przed realizatorami projektu pojawiło się nie lada wyzwanie – warsztaty antydyskryminacyjne w szkołach gimnazjalnych.

Pilotażowe warsztaty zostały przygotowane w oparciu o metodę Design Thinking. Jest to metoda projektowa, wykorzystywana również w edukacji. Szczególny nacisk stawia się w niej właśnie na empatię i diagnozowanie potrzeb osób, dla których chcemy coś stworzyć czy w jakiś sposób im pomóc. Metoda ta stawia na otwarcie i kreatywność. Efektem zajęć były hasła antydyskryminacyjne, dotyczące włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami, wymyślane przez gimnazjalistów podczas burzy mózgów. Hasła te stały się inspiracją dla rysowników – Marty Frej, Andrzeja Rysuje oraz Marty Zabłockiej, którzy na ich podstawie wykonali antydyskryminacyjne rysunki. Warsztaty wzbudziły bardzo duże zainteresowanie także w innych częściach kraju, o czym świadczy liczba wejść na stronę projektu, maili do organizatorów i zasięg na facebooku. Przedstawiciele WIFOON już teraz zapowiadają kontynuację projektu w kolejnych latach. Trzymamy kciuki!

RED

www.wotzet.pl

Galeria ArtBrut
www.artbrut.com.pl

Wystawa twórców związanych
POZA TABU II

z wrocławską Galeria ArtBrut

An exhibition of work by artists associated

BEYOND TABOO II

with the ArtBrut Gallery in Wrocław

Otwarcie wystawy z udziałem artystów
czwartek 26 listopada 2015 r., godz. 17:30

Wystawa otwarta od 26.11 do 30.12.2015

Galeria ArtBrut

Pracownia Aktywizacji Społecznej

Wrocław, ul. Ruska 46a

Opening reception with the artists:

Thursday 27 November, 2015, 5:30 p.m.

The show runs from 27 November

to 30 December 2015.

ArtBrut Gallery

Wrocław, ul. Ruska 46a

WROCLAW 2016
Europejska Stolica Kultury

www.wroclaw.pl

Zadanie publiczne współfinansowane
ze środków Gminy Wrocław.

ŚWIAT NADZIEI

www.swiatnadziei.org

Wanda Sidorowicz, *Różowy tort*, obiekt, 2015 (fragment) / *Pink cake*, object, 2015 (fragment)

V Wielkopolskie Forum ***Warsztatów Terapii Zajęciowej***

14 grudnia 2015 roku o godzinie 10.00 w siedzibie Wielkopolskiej Rady Koordynacyjnej Związku Organizacji Pozarządowych w Poznaniu rozpoczęło się V Wielkopolskie Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej. Spotkanie uroczyste otworzył Przewodniczący Forum WTZ Pan Gerard Misiaczyk oraz Prezes Federacji WRK Justyna K. Ochędzan.

Gerard Misiaczyk, Przewodniczący Forum

Obrady Forum toczyły się w przyjaznej atmosferze

fot. archiwum WRK ZOP

Tegoroczne forum skoncentrowało się wokół kilku tematów. W pierwszej kolejności podsumowano działania Forum w 2015 roku. Przewodniczący Gerard Misiaczyk opowiedział o działaniach jakie miały miejsce na terenie Wielkopolski oraz o przygotowaniach do ogólnopolskiego protestu WTZ-tów. Następnie Wiceprzewodnicząca Forum, Małgorzata Staszewska, opowiedziała o aktywności Wielkopolski w działaniach ogólnopolskich. Przedstawiciele Wielkopolskiego Forum uczestniczyli w spotkaniach w Warszawie oraz Krakowie, w wyniku których powołano Ogólnopolskie Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Uczestnicy spotkania podzielili się również informacjami na temat dobrych praktyk wypracowanych w ciągu roku. WTZety z powiatu poznańskiego wspólnie z PCPRem wypracowały jeden standard prowadzonej dokumentacji. Zebrani omawiali również kwestie współpracy ze szkołami specjalnymi oraz podkreślali, że istotne jest prowadzenie dalszych działań w kierunku zmiany rozporządzenia i podwyższenia algorytmu.

Następnie Justyna K. Ochędzan zaprezentowała ofertę wielkopolskich Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej dla Warsztatów Terapii Zajęciowej. W ramach szerokiej gamy działań OWESów możliwe będzie m.in. organizowanie tzw. spotkań sieciujących w subregionach, co umożliwi WTZetom dalsze spotkania. Poza tym możliwe będzie korzystanie z bardzo szerokiej gamy doradztwa a tym, którzy zdecydują się na powoływanie przy jednostkach prowadzących przedsiębiorstw społecznych, oferowane będą dotacje na utworzenie miejsc pracy.

W trakcie V Forum odbyła się również debata socjalna prowadzona przez Panią Annę Kobiela z WTZ w Jarocinie oraz Dagny Łaniecką z Federacji WRK. Panie pod patronatem Prezydium Forum WTZ organizowały w ciągu roku spotkania diagnostyczne dla uczestników oraz pracowników Warsztatów. Na organizowanych warsztatach wypracowano również ankietę skierowaną do rodziców i opiekunów uczestników. W prowadzonych badaniach udział wzięło 135 rodziców z całego regionu. Uczestnicy Forum dyskutowali nad wynikami badań oraz szukali rozwiązań poszczególnych problemów. Wyniki debaty przekazane zostaną Wspólnocie Roboczej Związków Organizacji Socjalnych, która w Warszawie reprezentuje głos organizacji socjalnych.

Na zakończenie Forum uczestnicy wysłuchali wykładu nt. ochrony danych osobowych oraz zmian prawnych w tym względzie.

Jak co roku Forum stało się okazją do odświeżenia znajomości, wymiany informacji oraz wciągających dyskusji. Kolejne regionalne spotkanie za rok, natomiast już dziś zapraszamy do regularnego kontaktu i współpracy po to żebyśmy mogli skuteczniej działać na rzecz środowiska.

JUSTYNA K. OCHĘDZAN

JUSTYNA.K.OCHEDZAN@WRK.ORG.PL

KOMISJA PRACUJĄCYCH W ORGANIZACJACH
POZARZĄDOWYCH

Solidarność receptą ***na zmiany na lepsze***

Kwestie pracownicze w warsztatach terapii zajęciowej oraz środowiskowych domach samopomocy są niezwykle istotne, jednak często pomijane w ogólnopolskim dyskursie na temat wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Do naszej redakcji od długiego czasu dochodzą głosy od pracowników zatrudnionych w placówkach terapii zajęciowej, mówiące o wypaleniu zawodowym, problemach finansowych, nieprawidłowościach związanych z zatrudnieniem w ośrodkach prowadzonych przez samorządy oraz (przede wszystkim) organizacje pozarządowe, wreszcie o mobbingu. Od niedawna przy Ogólnopolskim Związku Zawodowym Inicjatywa Pracownicza działa Komisja Pracujących w Organizacjach Pozarządowych. Z przedstawicielami/kami Komisji rozmawia Marcin Halicki.

Dlaczego zawiązała się Komisja Pracujących w Organizacjach Pozarządowych? Od kiedy działacie?

Kilka małych grup znających się osób miało dość patologii istniejących w organizacjach pozarządowych: w podobnym czasie doszli do wniosku, że problemy z jakimi się spotykają to nie sprawa pojedynczych organizacji i kiepskiego charakteru ich przełożonych ale problem raczej systemowy: kiepskie płace, oczekiwanie permanentnej dyspozycyjności, mobbing, niejasne podziały zadań, wykorzystywanie wolontariuszek. Spotykaliśmy się przez jakiś czas, rozmawialiśmy o tym, żeby to sobie jakoś ułożyć, upewnić się, że to nie są nasze złudzenia i po paru miesiącach upewniliśmy się, że chcemy założyć tę komisję – nikt za nas nie zajmie się zmianą, w solidarności możemy znaleźć siłę.

Jedna znajoma śmieje się też, że to nie związek zawodowy, ale grupa wsparcia – przynajmniej część z nas uważa, że nawet taki aspekt wsparcia pracowniczek i pracowników jest ważny – tylko wierząc we własne siły i czując solidarność i wsparcie od innych pracujących w organizacjach pozarządowych możemy marzyć o większych zmianach na lepsze.

Jakie są główne problemy pracownicze w NGO, z którymi zwracają się do Was pracownicy zatrudnieni w stowarzyszeniach i fundacjach?

Mobbing, niepewność zatrudnienia, umowy śmieciowe, niskie zarobki, feudalny sposób zarządzania, wysysanie wolontariuszek, nieprzestrzeganie przepisów BHP (także tych o długości czasu pracy). Wyzyskiwanie silnej motywacji pracowników, aby ich nisko opłacać.

Organizacje pozarządowe są niestety miejscem, gdzie mobbing jest przykrywany koleżeńskimi relacjami, tym trudniej osobie mobbowanej wywikłać się z takiej sytuacji. Ludzie pracujący NGO pracują też z grupami społecznie marginalizowanymi czy na rzecz idei niepopularnych społecznie i w takich przypadkach trudniej im ujawniać sytuacje, w których sami są narażeni na co najmniej nieprzyjemne traktowanie ze strony przełożonych – milczą dla „dobrej sprawy”. Więcej o kwestii mobbingu w NGO pisała dr Adriana Bartnik (<http://popop.org.pl/poarticle/mobbing-w-ngo-przyczynki-do-antropologii-zawodowej-w-trzecim-sektorze>).

Wszystkich zainteresowanych zachęcamy do kontaktu z Komisją:

e-mail: komisjango@ozzip.pl, telefon: 511 243 203

Osoby pracujące w NGO bardzo rzadko są zatrudniane na bezterminowe umowy o pracę. Nawet kiedy dostaną taką umowę ich przyszłość bardzo często zależy od następnego konkursu grantowego (najdłuższe obecnie trwają 3 lata), a taki sposób pracy nie sprzyja jakimkolwiek poczuciu stabilności nie mówiąc już o rozwoju osobistym.

Docierają do Was informacje o niezadowolonych pracodawcach (prezesach, zarządach) w kontekście Waszej działalności związkowej?

Oczywiście. Wydaje się, że większość zarządów próbuje przerzucić odpowiedzialność za trudne warunki pracy w organizacjach pozarządowych na grantodawców: w Polsce jest to głównie państwo i jego różne agendy, czy duże zagraniczne fundusze. Są prezesi i prezeski, które w związku z tym uważają, że nie jest ich powinnością dbanie o takie rzeczy jak bezpieczne i higieniczne warunki pracy, myślenie o rozwoju pracowników,

Spotkaliśmy się również z głosami osób, które w odpowiedzi na nasze postulaty, w dość paternalistyczny sposób zwracały uwagę, że powinniśmy raczej szukać porozumienia z prezesami niż wywoływać konflikt. Naszym zdaniem próba uciszenia rodzącego się głosu sprzeciwu pracowniczek i pracowników NGO jest typowym dla organizacji zamiataniem problemów pod dywan, poklepywaniem po plecach, możliwym właśnie w relacjach pseudo koleżeńskich. Nie damy się ugłaskać.

Jak duże jest zainteresowanie działalnością Komisji wśród pracowników NGO?

Zainteresowanie jest spore - po każdym naszym publicznym wystąpieniu do komisji zgłasza się kilka osób z pytaniem o możliwość przystąpienia do związku - w naszych postulatach rozpoznają problemy ze swoich miejsc pracy. Jednak ciągle wielu ludzi nie chce angażować się w działalność związkową po prostu ze strachu. Ludzie boją się utraty pracy, wilczego biletu czy innych szykan. Jak pokazują ostatnie wydarzenia w Souter Holdings (Polski Bus) represje za nawet próbę działalności związkowej są natychmiastowe. Świat organizacji pozarządowych jest też dość mały - wszyscy się znają i dlatego pracownikom wydaje się, że kiedy ich przełożeni dowiedzą się o ich zaangażowaniu to zemszczą się wilczym biletem. Ale mieliśmy też przypadki pytań o możliwość wstąpienia do związku od prezesów - w końcu wielu organizacjom pozarządowym bliskie są ideały lewicowe.

Jak skomentujecie znane tłumaczenia zarządów i prezesów/ek w NGO, że nie mogą dać podwyżek/podpisać umowy o pracę, itp. ponieważ grantodawcy/samorządy/fundusze zlecając realizację zadań publicznych nie godzą się na podpisywanie stałych umów o pracę?

Jeśli w umowach grantowych są zapisy wykluczające zatrudnienie zgodne z kodeksem tam, gdzie występuje stosunek pracy, to prezesi nie powinni w ogóle takiej umowy podpisać. Powinni ją renegocjować z grantodawcą (znamy takie przypadki) a jeśli to nie przyniesie rezultatu - zgłaszać sytuację do PIP. Fakt, że administracja publiczna wymusza łamanie prawa nie zwalnia łamiących to prawo z odpowiedzialności.

Dziękuję bardzo za rozmowę.

Krok od Nowego Roku

Zbliżający się koniec starego roku to dobra okazja, by pokusić się o podsumowanie tego czasu.

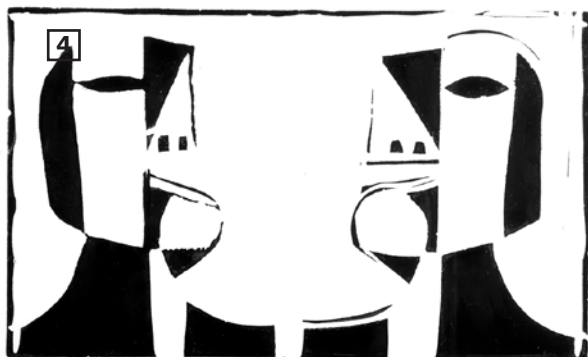
Zarówno na gruncie ogólnopolskim, jak i poznańskim, przez ten okres wydarzyło się wiele rzeczy. Trudno wymienić wszystkie, choćby ze względu na fakt, że mają one różną rangę, pokuszę się jednak o subiektywny wybór wydarzenia (bądź wydarzeń) z każdego miesiąca.

Styczeń rozpoczął się pod znakiem zmian prawnych; 1 stycznia weszła w życie nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych. Teraz specjalny zasiłek opiekuńczy może otrzymać także opiekun osoby z niepełnosprawnością, który ze względu na konieczność sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny nie pracował. Natomiast wysokość świadczenia pielęgnacyjnego od 1 stycznia wynosi 1200 zł. Jest to krok korzystny dla grupy osób, którym poprzednio świadczenie się nie należało. Niestety, aby dać jednemu, trzeba zabrać drugiemu. W lutym Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ze względu na słabszą kondycję finansową, podjął decyzję o czasowym zawieszeniu dofinansowania do wózka elektrycznego, oprzyrządowania samochodu, sprzętu elektronicznego, jego elementów oraz oprogramowania w ramach programu „Aktywny samorząd”.

W marcu szczególnie wyróżniły się konsultacje społeczne. W Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim odbyły się konsultacje z inicjatywy Ministerstwa Edukacji Narodowej na temat edukacji dzieci z niepełnosprawnością, a pod koniec miesiąca w ramach międzynarodowego projektu Aim4it koordynatorki projektu spotkały się z osobami na wózkach, by opracować propozycje zmian. Pod koniec kwietnia osoby z niepełnosprawnością mogły uczestniczyć w koncercie Gentlemana w ramach Dostępnej Kultury. Została dostawiona specjalna platforma, dzięki czemu osoby na wózkach mogły obserwować koncert z wysokości normalnego człowieka.

W maju odbył się pierwszy w Poznaniu Festiwal Filmów Niecodziennych, podczas którego była prezentowana i nagradzana twórczość osób z niepełnosprawnością. W połowie czerwca w Poznaniu odbyła się ważna impreza – Mistrzostwa Świata w Bocci. Przez blisko tydzień zawodnicy z kilku kontynentów rywalizowali w różnych kategoriach. Lipiec rozpoczął się pod znakiem zmian w przepisach dotyczących kart parkingowych, niekoniecznie korzystnych. Na ośłodę, w Poznaniu została otworzona Dobra Kawiarnia – pierwszy w tym mieście punkt zatrudniający osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Sierpień odznaczył się wyjątkowym akcentem politycznym; do życia powołana została nowa partia pod nazwą „Razem Dla Niepełnosprawnych”, której program skupia się wokół potrzeb osób z dysfunkcjami. Do starania się o głosy będzie mogła się starać dopiero od 2018 roku. Od września w Poznaniu uczące się osoby z niepełnosprawnością na podstawie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności mogą korzystać z bezpłatnej komunikacji we wszystkich strefach. W tym samym miesiącu został rozstrzygnięty wielkopolski etap Konkursu Lady D. im. Krystyny Bochenek oraz odbył się ogólnopolski finał. W kategorii kultura laureatką została Wielkopolanka – Justyna Matysiak. Październik to czas wejścia w życie nowych przepisów o oznakowaniu dla osób z niepełnosprawnością, m.in. popularnych „kopert” oraz uzyskanie zgody przez poznański Dom Krótkiego Pobytu „Poranek” na świadczenie całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnością. W listopadzie ważnym akcentem było zakończenie ogólnopolskiego projektu 5 zmysłów Integracja, dedykowanego osobom z niepełnosprawnościami. Tymczasem z końcem roku, w poznańskim systemie ITS pojawiły się oznaczenia niskopodłogowych autobusów oraz tramwajów rozbudza apetyt na to, co przyniesie kolejny rok.

Jestem optymistką, więc stoję przy stanowisku, że są tylko plusy dodatnie i plusy ujemne. Jakkolwiek nie podsumować wydarzeń z mijającego roku, były one wartością dodaną motywującą do zmiany na lepsze bądź dalszego dopracowania. Nigdy nie jest idealnie i zawsze znajdzie się ktoś niezadowolony z danego stanu rzeczy, lecz nie tym powinniśmy się przejmować. Jesteśmy krok od Nowego Roku; który daje szansę do wykorzystania. Chciałabym z tego miejsca życzyć wszystkim spokojnego okresu świątecznego, a także wszystkiego, o czym marzycie w nadchodzącym roku 2016.

Nasza Galeria

W Naszej Galerii kontynuujemy prezentację prac laureatów XIII Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Sztuka Osób Niepełnosprawnych”.

Przypomnijmy – tym roku motywem przewodnim konkursu była „Przyjaźń”.

Dziś spójrzcie na prace z kategorii „Rysunek i grafika”.

Konkurs jest organizowany przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

RED

1. Iwona Chyrowska, *Szmacianka przytulanka*, Caritas Archidiecezji Katowickiej, Ośrodek św. Faustyna, WZT Tychy (I nagroda)
2. Iwona Mendrek, *Zwierzęta moi przyjaciele. Ja i moja Kicia*, DPS im. św. Kazimierza w Radomiu (II nagroda)
3. Jacek Szczur, Tadeusz Miś, *Portret podwójny*, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Sędziszowie Młp., ŚDS
4. Tomasz Drabik, Jacek Drabik, *Przyjaciele są jak bracia*, ŚDS w Choszczynie
5. Renata Jagielska, *Między przyjaciółmi*, Fundacja im. Brata Alberta, WZT „Bratanki” w Toruniu
6. Paweł Biesok, *Nierozłączni*, WZT przy PDPS „Feniks” w Drogomyślu

Strach to nie tylko lęk przed skokiem, ale też przed byciem innym. Razem możemy wszystko!

Hasło wymyślone przez uczniów Gimnazjum
w Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Brudzewie

Rysował **Marta Zabłocka**